

DOBRE VESTI O VODI

GOOD NEWS ABOUT WATER

DOBRE VESTI O VODI
GOOD NEWS ABOUT WATER

DOBRE VESTI O VODI / GOOD NEWS ABOUT WATER

Uredniški odbor / Editorial board: Ljubica Kosmač, Mojca Lotrič, Irena Škoberne, Karla Leban

Jezikovni pregled / Linguistic review: Ljubica Kosmač

Prevod v slovenščino / Translation into Slovene: Tanja Šerčer

Prevodi v angleščino / Translation into English: Nives Syed Mihelič, Matjaž Lipovž, Mirko Škundrič, Barbara Urbanija

Prevodi iz madžarščine v angleščino / Translation from Hungarian into English: Éva Bese

Jezikovni pregled angleških besedil / Linguistic review of English texts: Barbara Urbanija

Fotografije: arhivi šol / Photos: School archives

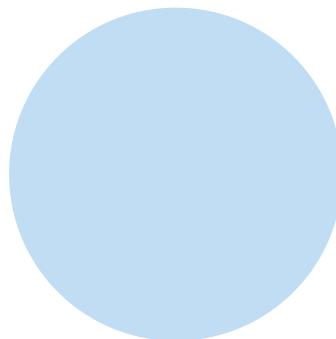
Oblikovanje in priprava na tisk / Design and prepress: Mojca Lotrič

Tisk / Print: Grafika 3000, d. o. o.

Izdali in založili / Published by: OŠ Ledina, Ljubljana in OŠ XIV. divizije Senovo

Naklada: 200 izvodov / Edition: 200 copies

Leto izida / First published: 2016

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.313:556(082)

DOBRE vesti o vodi = Good news about water / [uredniški odbor, editorial board Ljubica Kosmač ... [et al.] ; prevod v slovenščino, translation into Slovene Tanja Šerčer, prevodi v angleščino, translation into English Nives Syed Mihelič ... [et al.] ; fotografije arhivi šol = photos school archives]. - Ljubljana : OŠ Ledina ; Senovo : OŠ XIV. divizije, 2016

ISBN 978-961-91684-9-3 (OŠ Ledina)

1. Vzp. stv. nasl. 2. Kosmač, Ljubica

284744960

Voda, snov, s katero se srečamo že pred rojstvom in nas nato spremlja vse življenje. S časom polagoma nabiramo izkušnje, sprejemamo kulturna in druga izročila, šola nam da neko znanje, na kar oblikujemo svoj odnos do voda. Vode naj bi vezale nase kar štiri petine delovnih mest. Slovenski pregovor sicer pravi, da voda še za v čevelj ni dobra, vendar je Herodot nekoč zapisal o perzijskih običajih: »V reke Perziji nikoli ne izpuščajo iztrebkov, v njej si celo ne perejo rok, niti tega ne dovoljujejo drugim.« Če bi se današnja civilizacija držala perzijskih izročil, ne bi danes imeli nobenih težav s kakovostjo voda. S problemi z vodo, ki težijo sodobni svet, se ukvarjajo številne organizacije Združenih narodov, med njimi zlasti UNESCO, ki je zadolžen za izobraževanje in znanost. Zato vodi posvečajo veliko pozornosti tudi UNESCO šole, ki so pripravile to publikacijo, da nam odstrejo pogled v misli naših šolarjev o vodi.

Dr. Mitja Brilly, predsednik nacionalnega odbora za IHP (UNESCO Mednarodni hidrološki program) in član biroja medvladnega odbora IHP

Water, the substance we meet even before our birth and later accompanies us throughout our life. Over time and gradually we collect experiences, accepting cultural and other traditions, collecting some knowledge in school, and so we develop our attitude towards water. Water is supposed to be linked to as much as four fifths of all working posts. Although there is a Slovenian saying, which goes: Water is no good even in a shoe, Herodotus once wrote about Persian traditions: »They never defile a river with the secretions of their bodies, nor even wash their hands, nor will they allow others to do so ...«. If the civilization of today held to Persian traditions, we would have no problems with the quality of water today. The problems of water, which are troubling the modern world, are tackled by many organizations of the United Nations, in particular by UNESCO, being responsible for education and science. For that reason, UNESCO schools pay particular attention to water, and they also created this publication to allow us an insight into the thoughts of our students on water.

Mitja Brilly, the Chair of the Slovenian National Committee for IHP (UNESCO International Hydrological Programme) and member of the Bureau of the Intergovernmental IHP Committee

Unescove Dobre vesti v skrbi za vodo

Biti del UNESCO projekta Dobre vesti iz naše šole in našega mesta pomeni biti vpet v dobro. Tako je bilo na samem začetku leta 2000, ko so si Dobre vesti šele utirale pot v svet in so s sodobno tehnologijo hitro navezovale stike z mladimi iz različnih držav, tako je šestnajst let kasneje. Vsako leto sodelujoče šole, ki so med seboj stkale prava prijateljstva, najdejo aktualno temo, ob kateri skupaj raziskujejo in rastejo.

Zadnji dve leti jih je zaposlovala voda, ta naša neprecenljivo dragocena dobrina, da bi se jo mladi naučili spoštovati ter z njo skrbno in preudarno ravnati. Mednarodno desetletje »Voda za življenje«, ki so ga razglasili Združeni narodi za obdobje 2005–2015, mladi ustvarjalci v projektu Dobre vesti s svojo knjigo podaljšujejo v novo desetletje skrbi za varovanje voda. Družba je sicer napredovala pri zavedanju pomena o zdravi vodi, a žal ravnanja kažejo, da smo še daleč od zelenega.

Zato je ta knjiga pomemben kamenček v mozaiku zavedanja o pomenu varovanja voda.

Marija Valenčak, ravnateljica OŠ Ledina

UNESCO Good News Caring About Water

Being part of the Good News From Our School and Our Town Project means being part of something good. This was the case at the very beginning in 2000 when the Good News Project began making its way into the world of modern technology and establishing contacts with the young from different countries; and this is still the case sixteen years later. Every year participating schools develop true friendships when finding a current topic, which enables them to explore and grow together.

For the past two years, their main preoccupation has been water, our most precious resource, with the aim to learn how to respect it and use it with care and prudence. The United Nations proclaimed the period 2005–2015 International Decade for Action »Water for Life«. The young participants in the Good News Project prolong this decade into a new one, dedicated to water conservation. Our society has undoubtedly become more aware of the importance of clean water; however, our actions unfortunately still show that we are far from ideal.

The present book is therefore a significant stone in the mosaic of realizing the importance of water conservation.

Marija Valenčak, Headmistress of
Ledina Primary School

Knjigi in jubilejnemu taboru na pot

Dragi ustvarjalci lepe besede, ni dragocenejšega darila od knjige. Spisali ste že četrto. Dobre vesti ne dosegajo naših src le preko tiskane besede, dosegajo nas kot dragocene kapljice toplih besed, želja. Popeljali ste nas med bogastvo voda. Voda ima neverjetno moč, takšno imate tudi vi, dragi učenci in mentorji. Moč vam je dala krila za kovanje verzov in prijateljstvo je postalo pesem. Povabili ste nas v mozaik podob krajev in pokazali, da je dediščina vrednota. Dobre vesti o vodi bodo potovanje kapljic pripeljale v nov izvir – vir idej, ustvarjanja, dragocenih trenutkov našega časa.

Ni dragocenejšega časa od tistega, ki si ga vzamemo zase, za druženje in tkanje prijateljstev. To delamo na Senovem že deset let. Odprli smo svoja srca in vrata zakladnice znanj. Znanje je mozaik vedenja in izkušenj, oplemeniteno z vrednotami in cilji UNESCO stebrov je modrost. Tabor ustvarjalcev dobrih vesti ni le nadgradnja te modrosti, je del našega življenja, verjamem, da tudi vašega. Odprt cvet sončnice je simbol tabora. Rumena in oranžna barva – svetlost, mladost, optimizem. Naj žarijo še naprej.

Vinko Hostar, ravnatelj

Preface to the Book and the Camp

Dear creators of a nice word, There is no more precious gift than a book. You have written your fourth. Good news do not reach our hearts only in the form of the written word, they touch us as highly valued drops of warm words, wishes. You have led us into the riches of water. You share the same strength with water, the unbelievable one, dear students and mentors. The strength has given you the power to forge verses, and the friendship has risen into a poem. You have invited us into the mosaic of place images and shown us the heritage is a value. Good News About Water will take us into a new spring – into the source of ideas, creation and precious moments of our time.

There is no more precious time than the time we spend for ourselves, for socializing and weaving friendships. We have been involved in it for ten years in Senovo. We have opened our hearts and the doors of the treasure chest of knowledge. The knowledge is a mosaic of knowing and experience; when enriched with the values and goals of UNESCO pillars, it is a wisdom. The camp of Creators of Good News is not only an upgrade of the wisdom, it is a part of our lives and I believe yours, too. An open flower of a sunflower is a symbol of the camp. Yellow and orange – wisdom, youth, optimism. Let them grow for many years.

Vinko Hostar, Headmaster of XIV. divizije
Senovo Primary School

S skupnimi knjigami zmoremo več

Na OŠ Leona Štuklja Maribor smo se srečali s projektom Dobre vesti iz naše šole in našega mesta ali kratko Dobre vesti leta 2007 ob srečanju otroških gledaliških skupin Z odra na oder, ko nas je vodja projekta Ljubica Kosmač povabila na Tabor ustvarjalcev dobrih vesti na Senovo. Tridnevno srečanje na OŠ XIV. divizije Senovo je bilo odločilno, da smo se vključili, naše srečanje Z odra na oder pa je tedaj postalo tudi del programa projekta Dobre vesti.

Tako se je začela naša skupna pot, svoje delo v projektu pa smo predstavljali v spletnem glasilu. Od leta 2011 v projektu z navdušenjem sodelujemo pri nastajanju skupnih knjig vseh sodelujočih šol, leta 2012 in 2013 tudi kot soizdajatelji. Zdaj je pred nami že četrta skupna knjiga, v kateri učenci ustvarjajo in raziskujejo na temo vode, ki mora biti naša stalna skrb.

S sodelovanjem in medsebojnim dopolnjevanjem je moč doseči več, tudi knjiga Dobre vesti o vodi je lep dokaz za to.

Darko Madžarac, ravnatelj OŠ Leona Štuklja Maribor

With Common Books, We Can Achieve More

The Leon Štukelj Primary School from Maribor was introduced to the Good News from Our School and Our City Project, or, in short, the Good News Project in 2007 at the children's theater group meeting entitled From Stage to Stage. At this meeting Ljubica Kosmač, the project manager, invited us to participate in the Creators of Good News Camp in Senovo. The three-day gathering at XIV. divizije Primary School in Senovo was essential for us to join the project, and our annual meeting From Stage to Stage has since then been a part of the Good News Project.

Thus began our common journey. We presented our project work in an online newsletter. Since 2011, we have enthusiastically participated in the creation of common books of all participating schools, in 2012 and 2013 also as co-publishers. We are now awaiting the publication of the fourth common book, in which students create and explore the theme of water as our constant concern.

By working together and complementing each other, much can be achieved, the book Good News about Water being a good proof of that.

Darko Madžarac, Headmaster of Leon Štukelj
Maribor Primary School

MENTORJI IN NJIHOVI SODELAVCI

OŠ Leona Štuklja Maribor:

Melita Bizjak, Petra
Orešič, Zdenka Lesar,
Dragica Ivančič,
Metka Ferik,
Danijela Kajzer

**OŠ XIV. divizije
Senovo:**
Irena Škoberne,
Boža Ojsteršek

**OŠ Franca
Rozmana - Staneta,
Ljubljana:**
Helena Sirotko

**OŠ dr. Jožeta
Pučnika Črešnjevca:**
Nina Krajncič,
Katja Skubic

**OŠ Koseze,
Ljubljana:**
Ivana Madonič
Čelič

**OŠ Frana
Kranjca, Celje:**
Mateja Rokavec,
Eva Ambrož Hažič,
Alja Žekar

**Gimnazija
Ledina:**
Neža Umek
Podgornik,
Tatjana Cvetko,
Mojca Lotrič

**OŠ Ledina,
Ljubljana:**
Tatjana Klančar,
Ljubica Kosmač,
Danijela Jerina, Karla
Leban, Katarina Rigler
Šilc, Dalila Beus, Ines
Štular, Barbara
Tacar

**OŠ Kossuth
Lajos Dabas,
Madžarska:**
Éva Bese, Mária
Szabóné Kökény,
Roland Tamás

OŠ DR. JOŽETA PUČNIKA ČREŠNJEVEC

Ustanovitev: 1833

Kraj: Črešnjevec, vas med sadovnjaki,
rojstni kraj dr. Jožeta Pučnika

Prireditev Pod Prešernovo glavo, 2015

Priključitev vrtca k šoli, 2008

Pridobitev naziva kulturna šola, 2010

Pobratenje s šolo iz avstrijskega Wettmanstättna, 2007/08

Pridobitev mednarodnega statusa UNESCO šole, 2015

Kapljice življenja

Kot edina šola v naši in sosednjih občinah, vključena v UNESCO mrežo šol, smo aprila 2015 pridobili status mednarodne UNESCO šole. Naš »domači« projekt se imenuje Kapljice življenja, v njem pa sodelujejo vsi učenci šole, pridružujejo pa se mu tudi šole iz Slovenije ter širše lokalno okolje. Kapljice življenja opozarjajo na nujnost ohranitve našega okolja, živalskih vrst in naravnega gojenja rastlin, na posledice razporeditve naravnih bogastev, učijo nas o človekovih pravicah, krepijo dobre osebnostne lastnosti, čut za sočloveka in še mnogo več.

Pevski zbor

Otroški pevski zbor je maja 2015 dosegel zlato priznanje na regijskem tekmovanju otroških pevskih zborov. Nastopili so prvič – in navdušili, saj so poleg zlatega priznanja prejeli tudi posebno priznanje žirije za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi Lipej raja in posebno priznanje žirije za najboljši premierni nastop na tekmovanju. Januarja 2015 smo priredili koncert z otroškim in mladinskim pevskim zborom, šolskim bandom POPackani ROCKavi in gostujočim mešanim pevskim zborom KUD Štefana Romiha Črešnjevec.

Knjige in branje

Pravimo, da smo tudi branju prijazna šola, saj izvajamo številne dejavnosti in projekte, povezane s knjigami (Bralni nahrbtniki, Branje za dobro jutro, Rastem s knjigo, Zemlja bere, Branje ne pozna meja, Nočna bralna pustolovščina, Ingoličeva bralna značka, angleška bralna značka). V šolski knjižnici smo oktobra 2015 ob mesecu šolskih knjižnic in mesecu preprečevanja odvisnosti z Društvom upokojencev Črešnjevec organizirali medgeneracijsko srečanje na temo odvisnosti v književnih delih. Vabilu so se prijazno odzvale babice iz Društva upokojencev Črešnjevec in skupaj z devetošolci prebirale knjige o različnih odvisnostih.

DOBRE VESTI O VODI

Vodnjaki na Črešnjevcu

Na Črešnjevcu je 35 vodnjakov in eno perišče. Vodnjaki so pomembni predvsem za oskrbo z vodo. Dobro so ohranjeni, veliko jih je obnovljenih. Najpogostejša vrsta vodnjaka je panonski. To pomeni, da so vodo iz vodnjaka dvigovali s tehtnico, lahko pa tudi z vedrom in verigo, ki so jo navijali na poseben navijalec. Ljudje predvidevajo, da so močan izvir, kjer stoji studenec, našli tako, da se je na površini zemlje pokazala voda. Tam so nato postavili vodnjak. Črešnjevec je vas, ki leži na hribu, zato je precej nenavadno, da vodnjakov ni bilo potrebno globoko kopati, da so prišli do izvira. Povprečno so globoki med 6 in 10 metrov.

Večina vodnjakov je lesenih in kamnitih, so štirikotne ali okrogle oblike, najde pa se tudi kakšen osmerokotne in šesterokotne oblike. Prevladujejo vodnjaki mizastega horizonta, Brglezov vodnjak je talnega horizonta, Vinterjev in Moličnikov vodnjak pa sta kombiniranega horizonta.

Kombiniran horizont vodnjaka – Vinterjev vodnjak (levo) in mizast horizont – Šalamonov vodnjak (desno)

Vodo dvigujejo na več načinov. Največ vodnjakov ima črpalko in vedro, nekateri so priključeni tudi na vodovod, kar pomeni, da vodo iz vodnjaka vsakodnevno uporabljajo. Vodnjaki so večinoma vkopani, najpogosteje

so vzdani s kamnom in betonom. Zunanji del vodnjakov je grajen iz betona in lesa, imajo tudi strešice, nekateri so obzidani z manjšimi hišicami. Črešnjevski vodnjaki so nepopolni, kar pomeni, da voda prihaja skozi dno. Pri mnogih hišah vodnjake še uporabljajo, večinoma za zalivanje rož. Veliko lastnikov ima vodnjak priključen na vodovod, kar pomeni, da voda iz vodnjaka teče skozi pipe. Med lastniki so tudi taki, ki pravijo, da vodnjakov že dolgo ne uporabljajo več. Nekaj vodnjakov niti ne deluje več, v nekaterih voda ni več pitna, nekateri pa so preprosto utonili v pozabo.

Obnavljanje vodnjakov

Najprej so iz vodnjaka izčrpali vso vodo, nato pa so z različnimi pripomočki, kot so krtače, vedro ter veriga, iz vodnjaka spravili vso umazanijo, smeti, alge, odpadlo listje, vejice, koščke lesa in podobno. Na Črešnjevcu so imeli vsi vodnjaki dobre izvire, zato so se hitro napolnili, potem ko so jih izpraznili. Po navadi so se napolnili že do naslednjega dne.

Motiv vodnjaka, izvezen s stebelnim vbodom (izdelala Tatjana Kuhl)

Gospa Mihaela Repnik, domačinka in nekdanja učiteljica na naši šoli, je oseba, ki je zadnja uporabila perišče za pranje perila. Pripovedovala nam je, kako je potekalo pranje in kako so ljudje sčasoma pozabili na perišče.

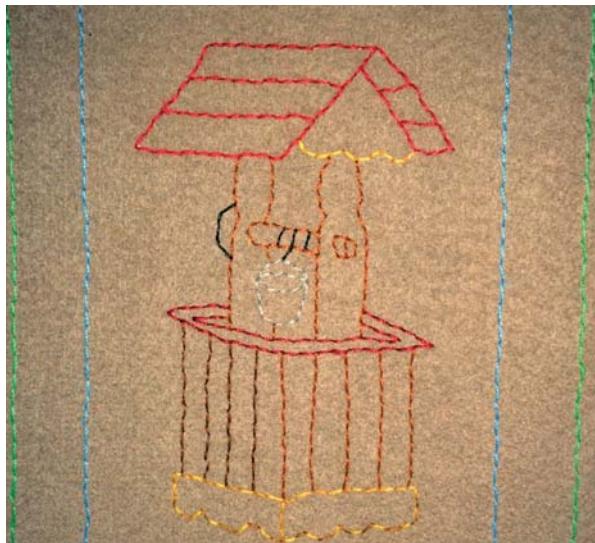

Vodnjaki iz papirja

»Bilo je leto 1964. Vedno manj kmetov je napajalo svojo živino pri vaškem studencu, saj so pred letom v skupni akciji s KS Črešnjevce skoraj vse hiše v vasi dobile vodo – vodovodno napeljavo. Toda zgodilo se je še, da je tu in tam kdo ustavil svojo čredo krav (v glavnem so imeli kmetje takrat pri nas le govedo in nekaj konj) in jim nalil polno korito 'gmajske' vode. Tudi peric je bilo pri studencu vedno manj in manj. Gospodinje so si začele kupovati pralne stroje – najprej tiste, ki so bile v službah in skozi leta tudi kmečke gospodinje, ki jim je pralni stroj pomenil veliko pridobitev. Tisti, ki so prisegali na zdravo pitno vodo, ki je prihajala iz vaškega studenca, so še oklevali z napeljavo vodovoda. Med njimi sta bila tudi mož in žena, ki sta živela v neposredni bližini tega studenca. Oba sta bila mojstra šivanja: ona šivilja, on krojač. Cele dneve sta sedela vsak ob svojem šivalnem stroju singerju in šivala za vaške ženske, moške in otroke. Stranke so prihajale tudi iz sosednjih vasi in iz Slovenske Bistrice. Ves dan sta bila zakopana v kupe blaga in pogosto se je zgodilo, da šivilja Binca ni imela časa za gospodinjska dela, ki so jo čakala.

Ko sem ji nekega dne v juliju 1964 prinesla blago, da mi sešije obleko, je tarnala ob pogledu na cele skladovnice razrezanega in ukrojenega blaga z besedami: 'Ne vem, kdaj ti bom lahko sešila obleko. Veliko strank čaka, zunaj v škafu pa me čaka na pol oprano perilo, ki bi ga bilo potrebno izprati in obesiti.' Takoj mi je šinilo v glavo: 'Jaz izperem perilo, Binca pa mi bo sešila obleko, ali vsaj na pol, tako da bom v nekaj dneh gotovo hodila naokoli v novi obleki.' In res, odnesla sem škaf s perilom do perilnika, z močnimi zamahi zajemala vodo in jo zlivala na perilo. Izprala sem trikrat in na koncu močno ožela. Potem sem perilo lepo obesila na vrv pred hišo in do večera je bilo vse suho. Moja obleka pa skoraj sešita. Naslednji dan sem jo že lahko oblekla. Ni mi bilo treba plačati za delo, zato sem ji iz hvaležnosti še večkrat priskočila na pomoč.

Ko danes razmišljam o teh dogodkih, sem prepričana, da sem bila zadnja Črešnjevčanka, ki je prala pri vaškem studencu. Potem je življenje okrog njega vse bolj in bolj ugašalo. Okolico je prerasila trava, beton je začel najedati zob časa. Ljudje (med njimi tudi šivilja Binca) so si napeljali vodovode in kupili pralne stroje, brez katerih si danes ne znamo predstavljati življenja.«

Ročno izvezen ovitek knjige

OŠ LEONA ŠTUKLJA MARIBOR

Ustanovitev: 1983

Kraj: Maribor, univerzitetno mesto,
evropska prestolnica kulture 2012,
evropska prestolnica mladih 2013

Z odra na oder, februar 2014

Otvoritev telovadnice, november 2011

30-letnica šole, oktober 2013

Branje z lučko, december 2015

Izid knjige Dediščina v rokah mladih – Mladi posvojijo spomenik, november 2013

Z odra na oder

Tradicionalno srečanje otroških gledaliških skupin Z odra na oder je leta 2016 na našem UNESCO odru potekalo že devetnajstič zapored. Gledalci so si lahko ogledali kar 18 osnovnošolskih gledaliških predstav. Zaradi vse večje udeležbe otroških skupin iz tujine prerašča v mednarodno srečanje otroških gledaliških skupin. Iz tujine so se letos srečanja udeležile skupine iz Srbije, Madžarske in Hrvaške. Družine naših učencev so gostom iz Srbije odprle vrata svojih domov in jih gostile dva dni.

Branje z lučko

Vsako leto ob večerih beremo z lučko. Pričeli smo z branjem Malega princa, spoznavali življenje in športno pot našega olimpijca Leona Štuklja, prebirali in poustvarjali smo stripe Mikija Mustra, se potepali s škratom Bolfenkom po Mariboru ter se »blazno resno pogovarjali o šoli«. Druženja s knjigo pa popestrimo tudi z večerjo, telovadbo, zlaganjem origamijev ...

Izidi knjig

Ponosni smo, da smo v projektu Dobre vesti z OŠ Ledina iz Ljubljane ob sodelovanju več šol izdali dve knjigi: Dobrodošli v našem kraju, prijatelji in Dediščina v rokah mladih – mladi posvojijo spomenik. S svojimi prispevki smo v projektu sodelovali tudi v prvi knjigi Vsako prijateljstvo je pesem. Knjiga Dediščina v rokah mladih je izšla v letu 2013, ko je Maribor postal evropska prestolnica kulture. S tem smo tudi mi prispevali svoj kamenček v mozaik kulture v mestu Maribor.

DOBRE VESTI O VODI

Pravljica o vodi

Neke sončne nedelje je iz pipe pri Novakovih pritekla zadnja kapljica vode. Tako je bilo tudi drugod po mestu. Ljudje so se spraševali, kaj neki je narobe. Naenkrat pa se je nekaj zasvetlikalo in z neba je pritekkel možičelj, ki je bil velik za tri jabolka. Meščanom je sporočil: »Dragi moji! Neodgovorno ste ravnali z vodo, ko sem vam jo proizvajal, zato grem živet v puščavo, kjer cenijo vsako kapljico.« Nato je izginil. Meščani so bili zgroženi.

V mestu pa je živela stara čarovnica, ki je imela veliko izkušenj s čaranjem. Ljudje so se odpravili do njene stare koče s škripajočimi okni in vrati ter začeli nestrpno trkati. Čez nekaj časa se je pri vratih pokazala starka, ki je začudeno gledala gručo meščanov, ki so obkrožili njeno hišo. Vprašala jih je, kaj želijo. Meščani so ji razložili, kaj so storili narobe in kaj se jim je zato zgodilo. Prosil so jo, naj jim pričara vodo. Čarovnica, ki je imela svoj vodnjak in je z vodo varčevala, ni imela nobenih težav. Popraskala se je po svojem bradavičastem nosu in dejala: »To pa ne bo šlo! Vsak mora biti odgovoren za svoja dejanja!« Požugala je z dolgonohtim kazalcem, se zavrtela na peti in zaloputnila z vrati.

Meščani so odšli domov z mislijo, da morda pa le lahko preživijo brez vode. Že čez nekaj ur so se razburjeni zbirali na ulici. Pritoževali so se, da se ne morejo umivati, ne morejo piti, kuhati, zalivati rož. Tedaj pa se je iz bližnjega gozda začel valiti gost dim. Vnel se je požar. Pridrveli so gasilci, a ognja niso mogli pogasiti, saj ni bilo vode! Meščani so moledovali in klicali možičlja, ker se je ogenj naglo širil. Naenkrat se je zasvetlikalo in pojavil se je! Hitro je priklical oblake, polne dežja, ki je pogasil požar.

Meščani so bili hvaležni in obljubili so mu, da bodo odslej z vodo odgovorneje ravnali. On pa jim je zagotovil, da jih ne bo zapustil. Novakova hči je od navdušenja spesnila pesmico:

H₂O, kaj je to? Vir življenja, čuvaj jo!

Živa Rozman, 11 let

Mala kapljica

Sem kapljica,
mala, lepa in srčkana.
Padla sem z neba
na trda tla,
polno lužic je,
ko vanjo stopi deklica,
se razveselim
in do nje odhitim.

Odsev v vodi (detajl),
Amadej Verdnik, 9 let

Mala prava nagajivka je,
saj tekati pričela je,
jaz pa padla sem na tla
in črvička zagledala.

Vprašala sem ga,
kdaj priletel je z neba.
Rekel je,
nisem jaz z neba,
jaz sem v teje luknjici doma.

Angie Januš Klampfer, 10 let

Sprehod v dežju (detajl),
Dragoš Cebotarean, 11 let

Kapljica

Ta kapljica je nagajivka in
je velika potepinka.
Iz oblaka pade dol,
osreči drevje, travo,
tudi veliko blatno žabo.

Brez kapljice ni nič – povsod puščava,
le suha trava.
Kapljica tukaj, kapljica tam,
življenje omogočajo prav vsem nam.

Majhna na začetku, večja potem,
pleše do reke in morja zatem.

Maja Rešl, 10 let

Kapljica

Kot snežinka po zraku letim
v lužo se zapodim.

Tam sem se potopila
in se kmalu stopila.

Vodena družčina me sprašuje,
če si lahko moje čevlje obuje.

V oblaku sem nosila škornje
in še rokavice zgornje.

Sonce močno je posijalo,
vetra mi je dalo.

Moja teža je še velika
med družčino je razlika.

Ene kapljice so vodene,
druge brez umazane pene.

Sonce še močnejše pripeka,
postanem rdeča kot opeka.

Hitro se spremenim
in nazaj v oblak odhitim.

Gal Ules, 10 let

Odsev v vodi, Mai Polanec, 10 let

Dragocena voda

Spet je bil vroč poletni dan. Že več kot dva tedna ni deževalo in suša se je poznala povsod.

Otroci smo posedali pred blokom in nismo vedeli, kaj početi. Potem se je nekdo spomnil, da bi se lahko igrali kakšno igro z vodo. Vsem nam se je zdelo obmetavanje z vodnimi baloni najboljša ideja. Tina je prinesla balone, Jure je bil zadolžen za polnjenje v prostoru, kjer odlagamo odpadke, Marko pa je stražil, da nas kdo od starejših pri tem ne bi zasačil. To je bilo smeha! Podili smo se naokoli, kmalu vsi mokri, in dan kar naenkrat ni bil več tako zelo dolgočasen.

Čez čas sem opazila, da naše početje od daleč spremlja deklica. Nisem je poznala, ni bila iz našega naselja. Stopila sem do nje.

»Kako ti je ime?« sem jo vprašala. Rekla je, da je Metka. Dodala je, da prihaja iz vasice na Krasu in je na počitnicah pri sorodnikih. Povabila sem jo, da se nam pridruži, a je rekla, da raje ne. Zato sem sedla k njej in se začela pogovarjati.

Povedala mi je, da se ji naša igra zdi zelo čudna. Da pri njih doma že več kot mesec dni nimajo vode ter da jim vodo vsako jutro pripeljejo gasilci. Da je vode malo in morajo paziti na vsak liter ter lahko pijejo samo vodo v steklenicah.

»Zakaj se torej ne želiš igrati z nami, zdaj ko imaš to priložnost?« sem jo vprašala. Začudeno me je pogledala in rekla: »Se mi zdi preveč dragocena, da bi jo uporabljala za takšne neumne igre.«

Zamislila sem se. Nam, ki imamo vode v izobilju, se zdi nekaj čisto samoumevnega. Da si lahko zjutraj brez težav umijemo obraz. Da odpremo pipo in je vedno tam: za pitje, kuhanje, pranje ... in kar pozabimo, da je voda ponekod po svetu pravo bogastvo. Da ljudje od žeje tudi umirajo. Postalo mi je jasno, da bi se morali vsi, tudi mi otroci, do nje obnašati bolj odgovorno.

Poklicala sem prijatelje in jim predstavila Metko. Igra z vodnimi baloni pa se mi kar naenkrat ni več zdela tako zabavna. V mislih sem že iskala kakšne druge možnosti.

Alja Horvat, 11 let

OŠ XIV. DIVIZIJE SENOVO

Ustanovitev: 1923

Kraj: Senovo, mozaik kulturne in
naravne dediščine s pridihom bogate
premogovniške zgodovine

Ekošola – na šolskem vrtu

Zdrava šola – dan odprtih vrat

Kulturna šola – ponosni na zastavo

UNESCO šola – udeleženci tabora

90 let šolstva – slavnostna akademija

90. obletnica ustanovitve šole

Ob tem jubileju je potekalo več dogodkov, osrednji pa je bila slavnostna akademija, 18. oktobra 2013. Krajanje in gostje so napolnili kulturno dvorano; program smo spletli s tremi prizori: stara šola, socialistična šola in sodobna šola ter z izbranim veznim besedilom, ki smo ga nadgradili z zborovskimi in solističnimi nastopi. Prejeli smo številne čestitke, darila, priznanja. Kot prva slovenska šola se ponašamo z zlatim jubilejnim priznanjem Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Kulturna šola

Naša šola je 3. junija 2011 pridobila naslov »kulturna šola« in tako vstopila v družino slovenskih kulturnih šol. Vsaka tri leta mora dokazati, da sodi v »to mrežo« in ji pripada zastava. Kultura je za naše učence vsakdan, kulturno bogastvo razvijamo tudi pri krožkih, kulturni programi so namenjeni širšemu občinstvu, veliko pozornost posvečamo lokalni zgodovini, zato sistematično razvijamo pravičen odnos do kulturne dediščine. Cilje vpletemo tudi v UNESCO projekt Tabor ustvarjalcev dobrih vesti, kjer udeleženci ustvarjajo in poustvarjajo na kulturnih področjih, na družabnem večeru pa odstrmo zavese domače zgodovine. Zadiši iz krušne peči: v njej spečemo pršjačo.

Ekovrt in učilnica na prostem

Praznični čas smo popestrili tudi z odprtjem ekovrta v šolskem sadovnjaku, ki je sodoben učni in vzgojni pripomoček. Ekovrt in učilnica na prostem sta prijetna popestritev šolske okolice in zanimiv učni prostor. Učenci tako začutijo in razumejo pomen narave, varstva okolja, medsebojnega sodelovanja ter so v neposrednem stiku s pridelavo hrane. Vrtnine so pogosto na jedilniku, iz posušenih dišavnic smo pripravili priložnostna darila.

DOBRE VESTI O VODI

Slapovi, dragulji naravne dediščine

Družinski izlet k slapovom

Bohor je približno 20 km raztegnjeno pogorje, ki leži nad Senovim. Znano je po pestrem rastlinstvu in živalstvu ter po številnih posebnostih, ki se zdijo kot igra narave. Sem sodijo tudi štirje slapovi, ki me vedno znova prevzamejo. Pršenje voda, svežina, hlad ...

Še dandanes se dobro spominjam prvega družinskega izleta. Pot smo začeli na Jablancah, se usmerili levo in prispeli v dolino. Hoja ob Dobrovškem potoku je bila nadvse sproščujoča, trajala je pol ure. Že smo bili pri več kot sto let stari rojstni hiši Jerce Pertnač, matere Giovannija Morettija, ki je bil papeški nuncij. Ob sotočju Blanškega in Dobrovskega potoka smo se usmerili severno ter ob Stranjskem potoku kmalu uzrli oznako za slap Bojanca. Uživali smo v neokrnjeni naravi, šumenju voda.

Slap Bojanca

Še zadnji vzpon in pogled se je ustavil na padajoči vodi – Bojanca. Iskali smo pravi položaj, da bi uzrli obraz deklice, po kateri je slap dobil ime.

Tako vsaj pravi legenda: »Ajdovska deklica je hodila po jasah Bohorja. Ker ni bila dovolj previdna, ji je igla, ki jo je nosila s seboj, padla in se zapičila nekje v bližini slapa Pekel. Deklica je mami povedala za pripetljaj in ta jo je kaznovala tako, da je morala vsako jutro očistiti 'peči', ki se nahajajo nad Požunovo domačijo. Po delu se ni smela umiti. Ker pa je deklica želela ohraniti svojo lepoto, se je vsakič odpravila k slapu Bojanca. Zalotila jo je mati in jo kruto kaznovala. Pahnila jo je v brezno. V skali je ostal obraz deklice, ki je viden še danes.«

Slap Bojavnik

Ob pogledu na skalo smo se zamislili, se odpočili in nadaljevali naš izlet. Ob klepetu je bilo premagovanje poti prav prijetno. Krenili smo proti slapu Ubijavnik, ki je meni najljubši. Zdi se mi poseben, morda zato, ker pozimi zaledeni in nudi možnost plezanja. Ledeno steno sem si lahko le predstavljala, saj je bil topel dan in pršenje kapljic mi je prijetno osvežilo obraz. Polni energije smo jo ubrali po poti, ki nas je pripeljala do slapu Bojavnik. Opazovala sem lehnjakovo steno in pogledovala po manjših vodnih padcih. Kako zanimivo! To je bil eden najljubših pohodov z družino, saj sem zvedela toliko novega in videla toliko lepega. Vesela sem, da poznam kar nekaj posebnosti, ki so v okolici domačega kraja nastale skozi čas.

Lara Šoštar Pribožič, 15 let

Slap Pekel

Moj dom je v vasi Ložice. Med seboj se dobro poznamo in smo znani po svoji prijaznosti in gostoljubnosti. Pa še nekaj nam je skupno: vsi poznamo pot do slapu Pekel.

Slap Pekel

Do njega se večkrat odpravim. Mimo mogočnih lip, spomenika padlim partizanom, vodnjaka in korita za vodo pot nadaljujem do lepih travnikov in njiv. Uzrem kozolec, ki me opomni, da moram zaviti proti nenaseljeni kmetiji. Spustim se v dolino. Že zaslišim žuborenje vode, potok Blanščica. Po dobro uhojeni gozdni poti pridem do njega. Zazrem se v poskakovanje vode ali v njen miren tok, odvisno od vremena. Po nekaj metrih hoje sem že pri ostankih mlina na vodo. Vem, da je bil včasih nad vse pomemben. Voda je omogočala njegovo delovanje in posledično oskrbo vaščanov z moko. Zavijem na planinsko pot in kmalu sem na cilju – slap Pekel. Tu se vedno sprostim, prevzame me narava, voda, kapljice, mir in obenem bučanje. To je kraj, kjer pozabim na vse. Uživam v vsakem trenutku, v vsakem pogledu, ob vseh zvokih narave. Večkrat se sprašujem, od kod ime Pekel. Odgovora ne vem. Pa tudi ni pomemben. Štejeta lepota in mir. Šteje poseben zvok vode in neštete kapljice, ki se združijo in kot slap padajo, se odbijajo in na nek način poigravajo. To je raj.

Monika Grilc, 15 let

Od živahnega potoka do slapa

Odočitev, da se podaš na pot do slapov, ni težka. Greš in te prevzame, zato se rad vračaš tja, kjer te narava res objame z vso svojo lepoto in prav posebno igro. Uživaš. Že večkrat sem se podala na pot in vedno je bilo, kot da grem prvič. Najljubši mi je začetek, pot do slapu Bojanca. Zakaj? Komaj čakam, da uzrem ta padec vode in slišim šumenje, ob katerem mi misli odtavajo. Kot bi jih odnesla voda s seboj v globino. Pomislim na legendo o slapu in domišljija dobi krila. Strmino z lahkoto premagam. Z veseljem prečkam potok, v njem iščem kamenje za oporo, stopam na mostičke. Grapa se zapira, oči iščejo, srce vztrepetava. Začutim dotik kapljic, sveže sapice. Trenutki, ko pogleda ne umaknem, so čarobni. Opomnijo me, kakšna naravna lepota so slapovi.

Pot seveda nadaljujem, da bi trenutke podoživela še pod ostalimi tremi slapovi. Izlet je popoln, moč voda dela čudeže. Slap Bojanca je »zakrivil« živahno skakljajoč Stranjski potok.

Slap Ubijavnik

Preden se boste podali na pot, vzemite v roke brošuro Naravne zanimivosti južnega pobočja Bohorja – Slapovi, ki jo je izdalo Turistično društvo Senovo.

Vanja Urh, 14 let

OŠ FRANCA ROZMANA – STANETA

Ustanovitev: 1911

Kraj: Ljubljana, svetovna prestolnica knjige 2010,
Unescovo mesto literature od leta 2015,
zelena prestolnica Evrope 2016

Prireditev ob 100-letnici šole, september 2011

Projekt ENO sajenje drevesa, september 2013

Anina zvezdica, december 2015

Akcija KEMS v okviru ločevanja in recikliranja odpadkov, risani junak Rango, marec 2013

Košarkarji so postali državni prvaki, april 2015

Stoletnica šole

Leta 2011 smo praznovali 100-letnico šole. Ob tem smo izdali bilten, kjer smo med drugim objavili razmišljanja nekdanjih učencev in učenk, učiteljev in ravnateljev. Povprašali smo jih o njihovih vtisih o šoli v času obiskovanja pouka in kako vidijo šolo in pouk sedaj, ko šolo obiskujejo njihovi vnuki. Na slavnostni prireditvi smo predstavili razvoj šole ter mnoge dosežke učencev in učiteljev skozi sto let.

ENO sajenje drevesa

Že več let sodelujemo pri mednarodnem ENO projektu, katerega namen je posaditi 100 milijonov dreves do leta 2017 po vsem svetu. Pri tem sodeluje več 100 šol in vrtcev z vsega sveta. Vsako leto 21. septembra in 22. maja ob 12. uri po lokalnem času posadimo drevo v okolici ali v kraju šole ali rastline ter začimbe za ozelenitev prostorov šole.

Državni prvaki v košarki

Učenci sodelujejo v mnogo športnih dejavnostih, med drugim tudi pri košarki. Naši učenci so v šolskem letu 2014/15 postali državni prvaki v košarki na tekmovanju Košarkarskega superšolarja za starejše učence, ki je potekalo na Osnovni šoli v Miklavžu na Dravskem polju. Uspeha smo se veselili prav vsi.

DOBRE VESTI O VODI

Voda je vir življenja

Naše telo zdrži nekaj tednov brez hrane, toda le nekaj dni brez vode.

Voda oskrbi telo z različnimi minerali. Glavobol, utrujenost in med drugim tudi pomanjkanje koncentracije so pogosto posledica nezadostnega pitja vode. Stalna preskrba telesa s čisto vodo je torej življenjskega pomena. Voda ima več nalog v našem telesu. Prenaša hranilne snovi, ki nam dovajajo energijo, vitamine in minerale, odnaša pa odvečne in odpadne snovi. Pomembna je tudi naloga uravnavanja telesne temperature. Po nekaterih podatkih skozi naše možgane dnevno preteče 1400 litrov vode, naše ledvice pa prečistijo 2000 litrov vode dnevno. Z dihanjem, znojenjem in uriniranjem dnevno izločimo dnevno približno dva in pol litra vode. Zato je pomembno, da to vodo nadomestimo. Dnevno zadostuje že liter in pol vode poleg tekočine, ki je sestavni del prehrane. Pomembno je upoštevati tudi telesno aktivnost, suh zrak in prekomerno potenje. V tem primeru so naše potrebe po vodi večje. Najpomembnejša pri tem pa je kakovost pitne vode, ki je za zdaj v Sloveniji še ni zmanjkalo. Vendar: koliko časa še?

To temo smo si izbrali ravno zato, ker se zavedamo pomembnosti kakovostne vode za naše zdravje. O tem smo se veliko pogovarjali, tudi izdelali plakate, da smo izluščili najpomembnejše.

Pregovori o vodi

Izbrskali smo tudi pregovore dedkov in babic o vodi. Ugotovili smo, da je večina pregovorov živih in aktualnih še dandanes. Nekaj naših razmišljanj ob njih:

- **Optimist vidi napol poln kozarec, pesimist pa napol prazen kozarec:** optimist je večinoma dobre volje in zato opazi lepe stvari.
- **Tiha voda bregove dere:** človek, ki malo govori, a naredi kaj, s čimer nas močno preseneti.

- **Kri ni voda:** tvoji bližnji in daljni sorodniki ti pomenijo več kot drugi ljudje.
- **Ko padeš v vodo, se jezi nase in ne na potok:** če si naredil/a napako, za to niso drugi krivi.
- **Pravi okus vode spoznamo šele v puščavi:** šele ko ti je hudo, spoznaš, da ti je bilo prej lepo.
- **Če je komu vode škoda, tudi kaše ne more skuhati:** če nisi prijazen do drugih, ne pričakuj, da bodo drugi prijazni do tebe.
- **Voda je življenje:** voda je vir življenja, brez nje ne more niti seme vzkaliti.
- **Stoječa voda se usmradi:** če se ne zganeš, ne pričakuj, da se bo kaj spremenilo, možno je le, da gre vse na slabše.
- **Vse je splavalo po vodi:** imel si priložnost, pa je nisi izkoristil.
- **Voda je dober sluga in slab gospodar:** če usmerjaš vodo, ti služi, v primeru poplav pa se moraš boriti z njo.
- **Vsaka voda je pri izviru čista:** lahko začnemo z dobrim namenom, vendar nanj včasih na poti uresničevanja pozabimo.
- **Če ne stopiš v vodo, ne boš moker:** dokler ne poskusiš, ne moreš vedeti.

Kakovost vode

O raznolikosti kakovosti vode smo se želeli prepričati tudi s poskušanjem vod. Učenci so si zavezali oči in dobili v roke kozarce z različnimi vodami. Na koncu so povedali, katera od preizkušenih jim je bila najokusnejša. Tukaj so bila mnenja, po pričakovanjih, raznolika.

Voda je pomembna tudi pri pripravi hrane in odločili smo se, da bomo izdelali različne zdrave smutije. Naredili smo tako sadne kot zelenjavne in posebne zelene smutije, ki naj bi imeli očiščevalne učinke na telo. Recepte smo poiskali na spletu, sicer pa smo se strinjali, da večinoma uporabljamo tiste sestavine, ki jih imamo radi, pri nekaterih pa se malce potrudimo zavoljo zdravja.

Izvedli smo tudi čebulni test. To je preizkus kakovosti vode z gostoto in dolžino rasti koreninic čebule.

V erlNmajerice smo vlili vodo, vanjo dali čebulico tako, da je bil spodnji del čebulice v vodi.

Čebulni preizkus

Sproti smo dolivali manjkajočo vodo. Uporabili smo vodo iz vodovoda, vodo iz potoka v naši sosesčini (Ljubljana - Šentvid) in nekaj ustekleničenih voda. Že kmalu smo opazili razlike, po dveh mesecih pa so bile razlike očitne. Rezultati so bili večini učencev jasni že pred poskusom: najbolj čista in kakovostna je bila voda iz potoka, sledila pa ji je ena od ustekleničenih voda.

Zgodbe in pesmi o vodi

Voda

Voda zakon je,
pa še zelo zdrava je.

Če vode ne bo,
konec sveta bo.

Če bi vodo onesnaževali,
bi sami sebi škodovali.

Zato čuvajmo jo,
zanjo skrbimo lepo.

Julija Stopar, Uma Žnidaršič, 9 let

Zgodba o potoku

Nekoč je bil potok. Bil je vesel potok, čist potok. Ljudje, ki so prihajali k potoku, so skrbeli zanj. Skrbeli so, da je bil vedno čist. Kmalu so se v bližino naselili novi ljudje. Potok so začeli onesnaževati. Tako je potok postal žalosten. To so opazili tudi novi, priseljeni ljudje. Takoj so ga začeli čistiti. Kmalu je postal zopet čist in vesel.

Jakob Mikša, 9 let

Voda

Voda je mokra
in se nikoli ne posuši.
Pa pridemo mi
in v vodo skočimo vsi.

Z vodo rastemo mi,
svobodno smejimo se vsi,
saj če voda se izsuši,
življenje se poslovi.

V bazenu se igramo,
plavamo in čofotamo.
Ko se potopimo,
se vsi skupaj veselimo.

Vodo pijemo vsi,
da zdravi bi ostali mi.
Voda naša pijača je
in jo radi pijemo nadvse.

Frida Gliha, Zarja Novak, 9 let

OŠ FRANA KLANJCA

Ustanovitev: 1955

Kraj: Celje, knežje mesto

Slavnostna prireditev ob 60-letnici šole, september 2015

Radio na hribčku – petkova popestritev med glavnim odmorom, od leta 2010

Geološki steber – učilnica za kamnine na prostem, oktober 2015

Noč branja – nepozabna noč, polna dogodivščin in skrivnosti, maj 2015

Eko vrt – prejemnik nagrade za avtohtoni slovenski vrt, od leta 2010

60-letnica šole

V septembru 2015 je naša šola praznovala visoki jubilej, ki smo ga počastili z izidom zloženke in bogatim kulturnim programom. V šestdesetih letih se je nabralo veliko uspehov, izzivov, izkušenj, spominov, zgodb. Vsako desetletje je dodalo svojo noto v paleto barvitosti. Ponosni smo na prehojeno pot naših predhodnikov, smelo pa se spopadamo z izzivi sodobnega časa. Svet naših učencev postaja široko odprt, možnosti razvoja neskončne, krog prijateljev pa vedno širši. Zaželimo si srečno na tej poti.

Geološki steber

Mladi raziskovalci naše šole so v okviru raziskovalne naloge Geografski duo (kamnine in relief) v krajevni skupnosti Pod gradom izdelali geološki steber, ki je postavljen pred šolo. Steber omogoča izkustveno učenje o kamninah, ki so razvrščene po starosti in vrsti. Stoji ob živem fosilu – drevesu ginko, ki je v Evropi rasel istočasno, kot so nastajale te kamnine. Steber predstavlja začetek geološke učne poti, ki je učilnica za kamnine na prostem in se razteza od šole do mestnega parka, mimo Skalne kleti pa vse do konca naselja Polule.

Eko vrt

Na šoli že nekaj let poteka dejavnost eko vrt, kjer učenci spoznavajo osnove vrtnarjenja, sobivanja z naravo ter pomembnosti samooskrbe s prehrano. Šolski vrt leži za šolo, učenci pa skrbijo za zelenjavo, zelišča, rože; vsako leto zasadijo novo sadno drevo. Spoznavajo tudi živali in v ta namen so ob vrtu postavili že dva hotela za žuželke in netopirnico. Ob vrtu najdete tudi kompostnik in zbiralnik za deževnico, pod lipo pa v hladni senci stoji nova miza s klopmi, ki se pogosto spremeni v učilnico na prostem. Vrt je v letu 2015 prejel tretjo nagrado za najlepši avtohtoni slovenski vrt.

DOBRE VESTI O VODI

Moč vode

Voda je pomembna za življenje,
za rastline, živali in okolje.
Teče v potokih, rekah in slapovih,
poplavlja in uničuje,
a tudi poživlja in rešuje.
Pijemo jo, kuhamo z njo,
izkoriščamo v mlinih in občudujemo.
Poleti je voda,
pozimi je sneg,
a vedno se vrača,
znova in znova, spet in spet.

Žana Košenina, 6. razred

Po nevihti, Adrijana Bilalli, 3. razred

Odgovor je reka

Stojim na bregu,
in ne sledim svojemu pogledu.
Smaragdna reka mi prši v obraz,
pozabim na uničujoči čas.

Brezno me vabi,
krik neme podobe v odsevu me kvari.
Skeleča so moja kolena,
tako vabljivo me gleda nežna koprena.

Žuborenje je kot zdravilo,
krik se oglašja vse bolj milo in milo.
A potem udari še enkrat bolj močno,
me spet zvabi v svojo moro nočno.

Brez zavor in brez življenja,
ta reka je odgovor mojega trpljenja.
Nič ne mislim in potem odidem,
v sanjah z njo se končno snidem.

Lara Gobec, 15 let

Krka, Matija Kelner, 7. razred

Voda = življenje, Filip Cvikl, 3. razred

Voda rešuje, Miha Zupanc, 3. razred

Rušilna moč vode, Tjaš Skale, 3. razred

Oda vodi

Vsak dan s teboj v stiku
kjerkoli se nahajamo;
v šoli, pri prijatelju ali doma,
povsod naša zvesta spremljevalka.

Vsak dan s teboj v stiku
in vsak dan te potrebujemo,
ko smo žejni, ti nas potešiš,
ko je vroče, ti nas ohladiš,
prav ti, predraga voda, ki nežno v potočku žuboriš.

Vsak dan s teboj v stiku
in radi te opazujemo,
ko ponosno razkazuješ svojo moč,
ker veš, da ti nihče ne more biti kos.

Vsak dan s teboj v stiku
ti nežna in čarobna lepotica,
a, žal, je pesem, ki jo poje tista ptica,
resnica.

Človeštvo te ne spoštuje
in si te lasti -
tvoje tokove in valove -
a predraga voda, lepša od zore,
vedi, da kdor se tebi ne ukloni,
slej ko prej v tebi utone.

Ni pa le vse tako temno,
kot novice vsepovsod razglašajo,
saj je dejstvo, da ustanovljajo se številne organizacije,
ki delujejo kot kakšne reformacije,
saj poznajo tvojo dobroto.

Vsak dan s teboj v stiku
zato verjamemo v tvojo moč
jutri in za vedno,
ohranjaš življenje, ki je zlata vredno.

Nina Jakop, 9. razred

OŠ LEDINA

Ustanovitev: 1855

Kraj: Ljubljana, svetovna prestolnica knjige 2010,
Unescovo mesto literature od leta 2015,
zelena prestolnica Evrope 2016

Knjige v projektu Dobre vesti, štiri ledinske otroške slikanice nagrajene na natečaju v Schwanenstadtu v Avstriji, 2011–2013

Ledinske čipke so zelo uspešne na tekmovanjih in blestijo na razstavah tudi na Danskem.

Najboljša kulturna šola v Sloveniji 2014, prireditev Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, Brežice

Čudoviti, odmevna avtorska gledališka predstava, na srečanju Z odra na oder v Mariboru, 2016

2. mesto na Zmajevem karnevalu v Ljubljani, 2014

Vsako prijateljstvo je pesem

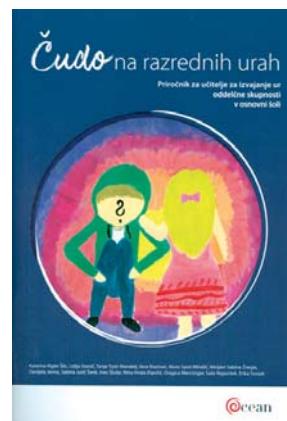
Aprila 2011 je OŠ Ledina v UNESCO projektu Dobre vesti iz naše šole in našega mesta pod mentorstvom vodje projekta Ljubice Kosmač izdala pesniško zbirko Vsako prijateljstvo je pesem. V zbirki so zbrane pesmi z desetih šol (devet iz Slovenije in ena z Madžarske). Učenci in njihovi mentorji so pesnili na temo prijateljstva, ljubezni in sreče. V knjigi je tudi deset dobrih vesti in deset sms sporočil prijatelju. Pesniški zbirki sta v sodelovanju z OŠ Leona Štuklja Maribor sledili še dve knjigi: Dobrodošli v našem kraju, prijatelji (2012) in Dediščina v rokah mladih – mladi posvojijo spomenik (2013).

Čudo na razrednih urah

OŠ Ledina je v letu 2014 prejela naziv najboljša kulturna šola v Sloveniji. Ko smo razmišljali, kako bi oplemenitili ta naziv, je skozi ledinska vrata vstopil August, osrednja oseba mladinskega romana Čudo. Dotaknil se je vseh ledincev, saj nas je spomnil na človečnost, spoštovanje drugačnosti, moč prijazne besede in vrednote, ki jih na Ledini poskušamo privzgojiti prav vsem. Tako so ledinski učitelji na pobudo Katarine Rigler Šilc ustvarili priročnik z naslovom Čudo na razrednih urah in z njim v razrede zasejali srčnost in upanje.

Glasba ne pozna meja

Naši pevski zbori pod vodstvom Dalile Beus navdušujejo na šolskih prireditvah, humanitarni prireditvi Ledinec – ledincu ter regijskih in državnih tekmovanjih, od koder prinašajo zlata priznanja. V okviru mednarodne izmenjave z madžarsko OŠ Kossuth Lajos iz Dabasa Prijateljstvo ne pozna meja so prepevali na odmevni turneji v Budimpešti, Dabasu in Kecskemetu. Redno sodelujejo na festivalu pevskih zborov Pomladna prepevanja in v državnem projektu Potujoča muzika, kjer so zapeli tudi pesem ledinske učiteljice, otroške pesnice Mirijam Sabine Žvegla, Krila miru.

DOBRE VESTI O VODI

Voda na različnih kontinentih

Reke in civilizacije Južne Amerike

V Južni Ameriki so reke pomembne za promet, pridobivanje električne energije, namakanje in so tudi vir pitne vode. Največja reka v Južni Ameriki je Amazonka, ki je obenem tudi največja reka na svetu po velikosti porečja in količini vode. Druge večje reke so Orinoko, Parana in Urugvaj.

Ob Reki Amazonki danes živi še okrog 100.000 Indijancev. Reka je zanje zelo pomembna, saj jo uporabljajo za ribolov, kuhanje, umivanje in za potrebe slabše razvitega kmetijstva.

Jezero Titikaka

Največje jezero v Južni Ameriki je jezero Titikaka, ki leži visoko v Andih, na nadmorski višini 3810 m. Gladina jezera med letom niha, razlika med najvišjim in najnižjim nivojem vode v jezeru je 4 m. To je najvišje jezero na svetu, po katerem plujejo ladje. Voda je tudi rahlo slana (5–5,5 promila) in ni najbolj primerna za pitje. Indijanci, ki živijo ob jezeru Titikaka, so na vodo izredno navezani. Jezero je vir mnogih legend. Drugače pa imajo prebivalci ob jezeru Titikaka povsem drugačen način življenja. Živijo na trstenih splavih, na katerih gojijo tudi rastline. Te otoke imenujejo »totore«. Na njih pridelujejo večinoma koruzo in sladki krompir, ki poleg rib, laminega mesa in mleka predstavljajo poglavitno hrano Indijancev. Indijanci plemena Uros živijo na plavajočih otočkih iz trstičja. Trstičje uporabljajo tudi za gradnjo čolnov in hiš.

Zelo navezani na vodo pa so bili tudi Azteki. Azteki so bili ena izmed najrazvitejših civilizacij predkolumbovske Amerike. Prestolnica Tenochtitlan je nastala na majhnem otoku sredi jezera Texcoco. Azteška prestolnica, prepredena s kanali in vodnimi potmi, po katerih so pluli kanuji, je bila podobna današnjim Benetkam. Prestolnico sta sestavljali dve mesti: Tenochtitlan in Tlateloco. Obe sta nastali na otočkih sredi jezera Texcoco, ločeval ju je kratek vodni kanal. Mesti sta imeli tudi svojo kanalizacijo. Zelo razvito je bilo poljedelstvo, pri katerem so podobno kot Egipčani izkoriščali poplave.

Maj Požar, 8. razred

Voda v Afriki

Afrika je druga največja celina na svetu, kjer živi približno milijarda prebivalcev. Večina prebivalcev se spopada z lakoto, nizko stopnjo izobrazbe, različnimi boleznimi in sušo. V Afriki zaradi dolgih sušnih obdobj in majhne količine padavin vlada veliko pomanjkanje vode. Največja vira vode sta reki Nil in Niger, pomembne pa so še reke Kongo, Zambezi in Oranje ter Tanganjiško in Viktorijino jezero. Čeprav se v Afriki nahajajo ogromna nahajališča vode oz. bogati vodonosniki, je to vodno telo zelo slabo izkoriščeno (okrog 1 %). V Afriki so zelo pomembne tudi oaze, ki so nastale v tistih predelih puščav, kjer je vodonosna plast. Vodo iz oaz uporabljajo prebivalci za potrebe kmetijstva in kot vir pitne vode.

V Afriki je voda neizmerno cenjena, saj je je premalo, zato se zdi ljudem kot nekakšen majhen čudež. Pomembnost vode privzgaajo otrokom že v mladosti. Tuaregi pravijo:

Sušča v Afriki

»Voda ni nič posebnega, če jo imaš.« Več kot 300 milijonov ljudi oz. skoraj polovica prebivalcev v Afriki nima dostopa do čiste pitne vode. Voda je tako cenjena, da se v Afriki med plemeni odvijajo tudi vojne za vodo. Izredno zaskrbljujoče pa je dejstvo, da večina ljudi za pitje uporablja okuženo vodo, ki povzroča pri ljudeh najrazličnejše bolezni. V Afriki je polovica vseh bolniških postelj zasedena zaradi okužb z vodo, vsak teden pa zaradi pitja oporečne vode umre 42.000 ljudi. Najpogostejša vzroka za smrt otrok, starih do 5 let, sta diareja in malarija. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da žejni Afričani živijo na vodonosnem delu neodkritih pitnih voda, ki jih je kar 100-krat več kot na celotni površini Zemlje.

Uma Jordan Ferbežar, Alma Kristina Tadel, 7. razred

Zala Blatnik, 8. razred

Voda v Aziji

Azijske reke so med največjimi na svetu. Večina jih izvira v višavjih, od koder se po globokih dolinah prebijejo do nižin na obrobju celine. Najpomembnejše reke so Huang He (Rumena reka), Jangce, Mekong, Ganges, Ind, Ob, Jenisej in Lena. Nižine ob rekah so gosto poseljene, hkrati pa so reke pomembne tudi za promet in pridobivanje električne energije.

Na Bližnjem vzhodu se vse bolj pozna pomanjkanje vode. Zaradi prekomernega namakanja se je površina rek Evfrat in Tigris v zadnjih sedmih letih zmanjšala za 13 milijonov km². Eden najbolj prepoznavnih primerov večje porabe vode na Bližnjem vzhodu je Mrtvo morje. Največji dotok vode v Mrtvo morje predstavlja reka Jordan, ki pa jo v zadnjih letih precej izkoriščajo za kmetijstvo in potrebe prebivalstva. Mrtvo morje ima tako vsako leto manjši

Mrtvo morje

dotok. Izračuni kažejo, da naj bi se morje do leta 2050 že popolnoma izsušilo.

Na Kitajskem zaradi hitrega gospodarskega vzpona predstavlja onesnaževanje voda še večji problem kot onesnaževanje zraka. Skoraj 400 milijonov Kitajcev ne more več piti čiste vode, 70 % vseh rek in jezer je onesnaženih, od večjih mest pa jih kar 278 nima ustrezne kanalizacije in vsa odpadna voda je speljana naravnost v najbližjo reko. Vsako leto na Kitajskem izgine okoli 30 jezer. Zaradi pitja onesnažene vode vsako leto zbolijo več kot dva milijona ljudi.

Potrebno pa je omeniti še eno najhujših ekoloških katastrof v zgodovini, to je izginjanje Aralskega jezera, ki leži v Srednji Aziji. Nekdaj je veljalo za eno največjih jezer na svetu (68.000 km²). Zaradi zmanjšane dotoka vode iz rek se jezero nezadržno manjša in danes zavzema le še desetino nekdanje površine. Usihanje jezera je posledica izgradnje namakalnih sistemov, ki uporabljajo vodo rek Amu Darja in Sir Darja za namakanje polj, na katerih gojijo predvsem bombaž. Posledice usihanja jezera so vidne predvsem v spremembi podnebja in rastlinstva, kar pa ima neposreden vpliv tudi na življenje ljudi.

Titi Habicht, 8. razred

Voda v Avstraliji

Avstralija je najbolj sušen kontinent na svetu. Največja avstralska reka Murray ima le dva velika pritoka, Darling in Murrumbidgee. Skupaj sestavljajo edino večje porečje v Avstraliji. Mnoge reke v sušni dobi povsem presahnejo, v osrednjih delih Avstralije pa sploh nimajo stalnih tekočih rek. Reke imajo vodo le v času padavin, nato pa presahnejo ali se izlivajo v slana jezera v notranjosti (jezero Eyre). Zaradi slabo razvejanega rečnega omrežja in malo padavin je notranjost Avstralije odvisna od arteške vode, ki pa je zaradi visoke vsebnosti raztopljenih soli in mineralov večinoma primerna le za napajanje živine. Zaradi številnih nahajališč slane vode so v Avstraliji leta 1903 zgradili prvo tovarno za razsoljevanje vode v zahodni Avstraliji. Danes se 15 % vode, namenjene prebivalcem Sydneyja, zagotovi s procesom razsoljevanja, ta odstotek pa je še večji v mestu Perth v zahodni Avstraliji (17 %).

Peter Kenda, 9. razred

OŠ KOSEZE

Ustanovitev: 1977

Kraj: Ljubljana, svetovna prestolnica knjige 2010,
Unescovo mesto literature od leta 2015,
zelena prestolnica Evrope 2016

Himna šole

Naša šola sred Kosez,
ena hiša, sto čudes,
v šoli nas je nekaj sto,
to pa res ni kar tako.

Pojemo in plešemo,
nastopamo, tekmujeemo,
kuhamo in slikamo,
zbiramo, varčujemo.

Vse se gnete, vse hiti,
v naši šoli dolgčas ni,
če si siten in zaspan,
poglej si naš koseški dan!

Himna, napisana ob 10-letnici
ustanovitve šole, glasba Srđan
Ribarović, besedilo Marija Rejc

Kličemo pomlad

Na šoli poteka meseca marca tradicionalni koncert Kličemo pomlad, letos že štirinajstič. Z njim šola pridobi denar, ki ga nameni šolskemu skladu. Ta pomaga na različnih področjih: za otroke iz socialno ogroženih družin, da jim omogoči boljše življenje med vrstniki, za izlete nadarjenih učencev, ki nas vedno znova navdušujejo s svojimi uspehi, del denarja pa se nameni za najrazličnejše potrebe delovanja šole. Na koncertu se predstavi tudi pevski zbor, nastopajoči gostje pa se odpovejo honorarju. Koncert Kličemo pomlad je unikaten, privlačen in vedno zabaven.

Urša Skubic, 9. razred

Prizidek šole

S prizidkom, ki smo ga zaradi prevelikega števila učencev dobili leta 2015, je šola pridobila štiri nove učilnice, športno dvorano in štiri kabinete za dodatni pouk. Športna dvorana ima na eni od sten ogledala, kar je uporabno pri plesnih vajah. V dvorani je tudi majhna plezalna stena. V novih, modernejših učilnicah in športni dvorani se učenci počutijo boljše in bolj domače, pa tudi urniki so sprejemljivejši. Igrišče z novimi igrali jim omogoča večjo uporabo domišljije in ob toplih dneh tudi prijeto druženje.

Maja Lindič, 9. razred

DOBRE VESTI O VODI

Voda v industriji – Ledarska ulica in Pivovarna Union

V 19. stoletju so na območju naše šole kopali led, zato se tudi ulica, na kateri stoji šola, imenuje Ledarska. Ledarji so pozimi sekali led, ki so ga nato s posebnimi vozovi – kesoni vozili po Ljubljani, nekateri pa so ga

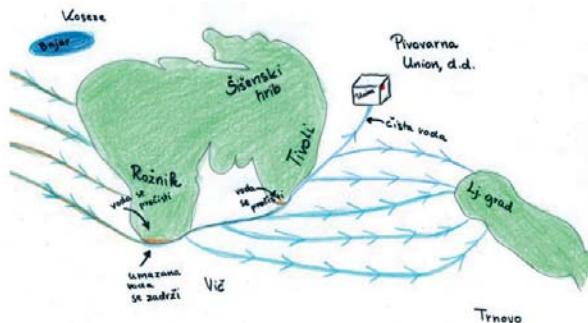

prodajali v Trstu in na Reki. Pridobivali so ga v umetno narejenih bajerjih, kjer so zbirali vodo, ki je pozimi zmrznila.

Ledene plošče so bile velike okoli en meter, visoke pa od dvajset centimetrov do okoli pol metra. Sekali so jih z navadnimi sekirami, zato je bilo delo naporno in tudi nevarno. Ob robu bajerja so štirje delavci vlekli plošče na breg s pomočjo lesenih palic z jeklenim klinom na koncu. Največ ledu so prodali gostincem in mesarjem, pomemben vzrok za nastanek ledarstva pa je bil tudi začetek industrijske proizvodnje piva. Led so prodajali tudi Pivovarni Union, ki deluje še danes.

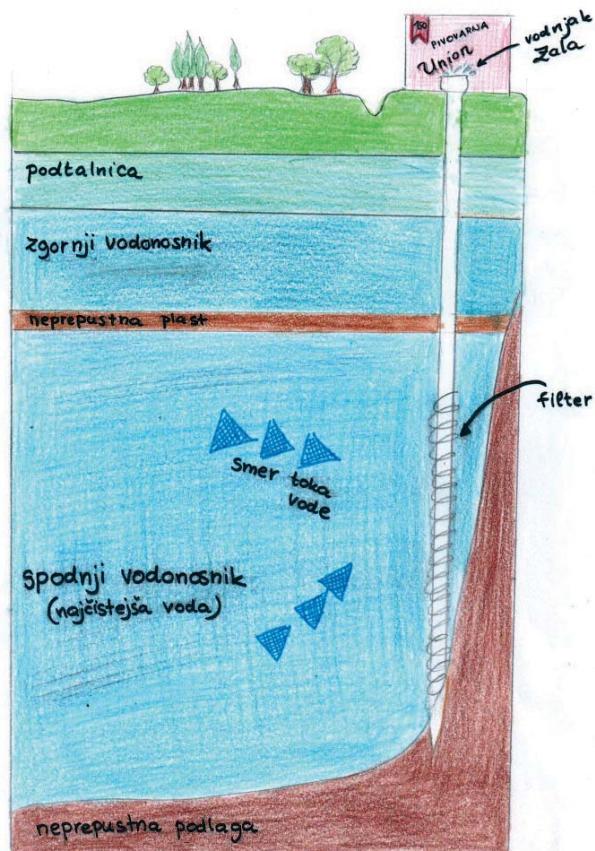
V Pivovarni Union črpajo vodo iz globine 80 do 100 m. Črpališča vode so štirje vodnjaki v lasti pivovarne, in sicer sta dva v spodnjem in dva v zgornjem vodonosniku. Vodo uporabljajo za proizvodnjo piva ter brezalkoholnih pijač in polnjenje izvirske vode Zala brez dodatne obdelave. Pivovarna Union je leta 1998 dobila dovoljenje za črpanje vode v skladu z zakonom in nato je leta 2006 dobila še koncesijo za črpanje podzemne vode. Vsako leto mora Agenciji Republike Slovenije za okolje oddati poročila o kakovosti vode. Kakovost načrpane vode stalno preverja z lastnim laboratorijem in pri Zavodu za varovanje zdravja.

Med preiskave sodijo kemijske in mikrobiološke analize. Spremljanje kakovosti podtalnice na širšem območju črpališča izvaja Pivovarna Union skupaj s podjetjem za hidro- in geološke raziskave, od leta 2003 do 2008 pa je naročila tudi izvedbo študije o enem izmed vodonosnikov. Takratne meritve je izvajal Inštitut za geologijo. Njihova naloga je bila raziskati, od kod prihaja voda v vodonosnik, kakšna je nevarnost za onesnaženje, bodisi vertikalna (pronica iz površja) bodisi horizontalna (z mešanjem vode v vodonosniku). Ugotovili so, da so v okolici Ljubljane trije vodonosniki (naravni podzemni bazeni vode). Mednje sodijo Ljubljansko polje, ki ga napaja Sava iz

alpskega sveta, Barje s kraškimi zaledjem in Krimom ter Polhograjski Dolomiti. Nato so izdelali hidrogeološke karte Ljubljanske kotline in hidroizohipse, ki dajejo podatek o nivoju podzemnih voda. Ugotovili so tudi, da ima Šišenski hrib velik vpliv na kakovost podtalnice, saj preusmerja tokove in silnice vode.

Vodovod-kanalizacija Ljubljana, ki upravlja vodovod za prebivalstvo in industrijo, črpa vodo iz zgornjega in spodnjega vodonosnika pod Ljubljano. Vodo, namenjeno za polnjenje plastenk, pridelavo piva in drugih pijač, pa Pivovarna Union črpa samo iz spodnjega vodonosnika. Voda se nato zbira v vodnem stolpu, kjer jo ustrezno obdelajo s filtri in osmozo za uporabo v industriji pijač. Nadzor vode v vodonosniku opravljajo v več sekcijah. Ena od sekcij nadzora je hidrodinamičen nadzor, kar pomeni, da naprave merijo nivo vode.

Druga sekcija je nadzor kakovosti vode, merijo predvsem kemijsko sestavo le-te. Kakovost vode preverjajo tudi akreditirani (potrjeni) laboratoriji v Sloveniji. Ugotavljajo tudi starost vode s pomočjo helija in tricija. V ljubljanskem vodnosniku je voda stara med 10 in 30 let.

Mestno onesnaženje in odpadne vode vplivajo le na zgornji vodnosnik, saj se vsako drugo onesnaženje v petdesetih dneh izniči in ne vpliva na spodnji vodnosnik. Vsako onesnaženje Vodovod-kanalizacija Ljubljana skrbno spremlja in takoj poišče in opozori kršitelja (npr. kmeta, ki uporablja napačna gnojila).

S spremljanjem podzemnih tokov se lahko zaznava onesnaženje v zgornjem vodnosniku, ki se ga omeji ali preusmeri s pilotno steno.

Zato je zelo pomembno, da ne pozabimo na pomen vode, saj je osnova za brezalkoholne pijače, pivo in seveda naše življenje. Ne onesnažujmo je namerno in ne pozabimo, da je nujno potrebna za življenje vseh bitij na našem modrem planetu.

Za pomoč se zahvaljujemo ekipi Pivovarne Union, ki nama je pomagala pri zbiranju podatkov.

Izza Palli in Patricija Varšek, 9. razred

Foto: Janez Lončarič

Danes vodo v bližini Kosez najpogosteje uporabljajo družine labodov in rac.

GIMNAZIJA LEDINA

Ustanovitev: 1867

Kraj: Ljubljana, svetovna prestolnica knjige 2010,
Unescovo mesto literature od leta 2015,
zelena prestolnica Evrope 2016

Praznični koncert Mešanega pevskega zbora Gimnazije Ledina
z gostjo Majo Keuc, december 2015

Svetovni dan hrane, akcija Jem in delam dobro!: peka in
prodaja palačink v dobrodelne namene, oktober 2015

Predstava Črkoľadija ledinske gledališke
skupine Šmorn, februar 2016

Ureditev zelene sobe, prostora za sproščanje, 2011

Dan odprtih vrat – ekodan, priprava zeliščnih namazov,
oktober 2014

Prireditev Vugi 2015

Nagrade vugi (kar je kratica za veseli uglajeni gimnazijski intelektualci) podelimo na koncu šolskega leta najboljšim dijakom in dijakinjam na področju naravoslovja, kulture in športa, najboljši učiteljici in učitelju po izboru dijakov, najboljši dijakinji in dijaku po izboru učiteljev in najboljšemu razredu. Slavnostno-zabavno prireditev pripravi Dijaška skupnost Gimnazije Ledina.

Kulturni ambasador Gimnazije Ledina

Vsaki dve leti podelimo plaketo in naziv kulturni ambasador Gimnazije Ledina. Naziv prejmeta po dva nekdanja ledinca, ki s svojimi dosežki izstopata na kulturnem področju. Marca 2015 sta kulturna ambasadorja postala Mitja Rotovnik, pobudnik gradnje Cankarjevega doma in njegov dolgoletni direktor, ter Ana Dolinar Horvat, igralka Mestnega gledališča ljubljanskega.

Ledinska čestitka

Vsakega decembra telovadnico spremenimo v koncertno dvorano z odrom, na katerem se predstavijo ledinski talenti: pevci, plesalci in glasbeniki. Ledinska čestitka je prireditev, ki se je ledinci najbolj veselimo. Ker jo pripravimo dijaki in profesorji skupaj, ker je vzdušje zabavno in sproščeno, ker je na zadnji dan pouka pred novoletnimi počitnicami in ker se na njej profesorji predstavijo v plesni točki, ki je najbolj zabaven del prireditve.

DOBRE VESTI O VODI

Živimo skupaj – voda

Pomen vode za različne generacije

Na dnevu odprtih vrat šole (oktobra 2016) smo izvedli delavnico o pomenu vode za različne generacije. Na šolo smo povabili učence iz Osnovne šole Toneta Čufarja ter članice Društva upokojenih pedagoških delavcev in Dnevnega centra starejših iz Ljubljane.

Udeležence smo razdelili v več skupin z medgeneracijsko sestavo (učenci, dijaki in starejši). Tri skupine so dragocene medgeneracijske izkušnje pod vodstvom profesorice slovenščine Tatjane Cvetko izmenjevale na podlagi literarnih iztočnic, četrta skupina pa je bila novinarska.

Dejavnosti prvih treh skupin so bile vezane na zgodbe iz knjige Dušice Kunaver Čar vode v slovenskem ljudskem izročilu (O nastanku Cerkniškega jezera, Gospodična in Na soški fronti). Naloga skupin je bila razložiti pomen vode v zgodbi, zgodbo aktualizirati in napisati dialog ter narisati prizor iz zgodbe. Mladi novinarji so medtem med udeleženci izvedli anketo o pomenu pitne vode, opravili štiri daljše intervjuje s predstavniki treh različnih generacij o njihovem mnenju o pitni vodi nekoč in danes ter dogajanje

na delavnici fotodokumentirali. Med delavnico je nastajal tudi plakat, na katerega je vsak udeleženec zapisal svojo asociacijo na besedo voda.

Delavnico smo zaključili z mislijo, da je voda naše največje bogastvo, s katerim je treba pazljivo ravnati. Plastenke z vodo smo dali na stran, si v kozarce natočili vodo iz pipe, nazdravili in si zaželeli, da bi bila pitna voda v Sloveniji še dolgo zastoj.

Asociacije na besedo voda

življenje, očiščenje, sproščanje, morje, reke, jezera, ljubezen, potapljanje, moč, mir, slap, poplave, eliksir življenja, žeja, počitnice, val, polarno topilo

Anketa o pitni vodi

Med osnovnošolci, dijaki in upokojenkami smo izvedli anketo o pitni vodi. Med osnovnošolci in dijaki jih dobra polovica pije vodo iz pipe, ostali pa pogosto pijejo ustekleničeno vodo. Upokojenke pijejo skoraj vedno vodo iz pipe. Veliki večini v vseh skupinah anketirancev se zdi samoumevno, da je voda iz pipe v Sloveniji pitna. Tisti, ki pijejo ustekleničeno vodo, se v množici različnih znamk odločajo predvsem za najbolj znane slovenske (predvsem iz reklam), nekateri pa se raje kot za domačo odločijo za tujo blagovno znamko (zaradi cene in embalaže).

Zanimalo nas je tudi, kako dobro anketiranci poznajo pitnike v Ljubljani. Zanje so vedeli vsi vprašani osnovnošolci in upokojenke, med dijaki pa jih skoraj polovica za pitnike v Ljubljani še ni slišala (verjetno tudi zato, ker jih je veliko vozačev). Večina vseh vprašanih meni, da bo voda v prihodnosti vredna več kot zlato.

Intervjuji o pomenu vode

Srednješolka: »Mislim, da je voda zelo pomembna za vse nas, za naravo, za ljudi, za živali. Lahko rečem, da je od vode odvisno naše življenje ter da je voda najpomembnejši vir življenja.«

Upokojenka: »Ko sem bila mlada, smo živeli na deželi in imeli smo studenec. Iz tega studenca je bila izpeljana cev. Tam smo se kopali, prali oblačila, vodo smo uporabljali za vsakodnevne stvari. To je bil edini vir vode, v hiši vodovoda ni bilo. Imeti dovolj vode je bila največja vrednota na vasi. Od hiše do studenca je bilo peš približno pet minut.«

Osnovnošolec: »Danes smo na delavnici ugotovili, da se nam voda zdi nekaj samoumevnega in da je zelo hudo, če je ni.«

Upokojenka: »Vedno pijem vodo iz vodovoda. Ustekleničeno pa samo, kadar grem na kakšno potovanje in vem, da tam voda iz vodovoda ne bo pitna.«

Upokojenka: »Bila sem na Islandiji. Voda je tam prečudovita in zastoj. Te vode se ne da opisati, je, kot da bi se tuširal s svilo.«

Dialog v cerkniškem narečju

Dialog je nastal po zgodbi O nastanku Cerkniškega jezera.

Štebrčan: Pozdravl, pršu sm na grad, kr veliko proušno mam, za vašo lejšo hčerkó poroučni prstan dam.

Karlovcán: Za mojšo hčér edino t bom v zakon dau, če bouš prejš poljša u čóun prveslau.

Štebrčan: Uona je mojšo žiulejšne, uona je use, kar mam, brez nje ustane trplejšne, brez nje živet ne znam.

Karlovcán: Za mojšo hči edino boš u čóunu prveslau, če ne do konc živlejšna boš brez nje ostau.

Štebrčan: Zmejšnenu!

OŠ KOSSUTH LAJOS DABAS / KOSSUTH LAJOS PRIMARY SCHOOL

Ustanovitev / Foundation: 1921

Kraj / Town: Dabas, Madžarska, mesto
neoklasicističnih dvorcev / Dabas, Hungary,
a town of Neoclassical mansions

OŠ Kossuth Lajos Dabas / School Dabasi Kossuth
Lajos Általános Iskola

Projekt Zdrav življenjski slog – prvo občinsko športno
tekmovanje, 2015 / Healthy Lifestyles Project – The first district
sports competition in 2015

Projekt Želja po skupni pripadnosti – vodna pot
po Sloveniji, 2014 / I Need a Strong Sense of
Community Project - A water tour in Slovenia in 2014

Dobrodelnost na naši šoli – dobrodelni ples, 2015 /
Charity in our school – Charity Ball in 2015

Projekt Zmanjševanje odpadkov – prva nagrada na občinskem
tekmovanju, 2015 / Waste Reduction Project – The first prize
on the Pest district competition in 2015

Projekt Zdrav življenjski slog / Healthy Lifestyles Project

Cilji projekta: spodbujati telesno aktivnost, ustvarjati pestrost na področju gibalnih dejavnosti, prispevati k oblikovanju pozitivne samopodobe in grajenju dobrih odnosov med vrstniki. /

In this project our aims were to increase physical activity, create active environments, offer choice and variety, improve confidence and peer acceptance.

Projekt Želja po skupni pripadnosti / I Need a Strong Sense of Community Project

Naši učitelji se zavedajo, da so učenci z razvitim čutom za skupnost ne le učno bolj motivirani, temveč v življenju razvijejo potrebne socialne in emocionalne veščine, ki temeljijo na altruistični etiki. /

Our teachers know that students in schools with a strong sense of community are more likely to be academically motivated to act ethically and altruistically to develop social and emotional competencies.

Projekt Zmanjševanje odpadkov / Waste Reduction Project

Naša šola se je pridružila evropskemu projektu, da bi postala del skupnosti, ki teži k pozitivnim spremembam na lokalni ravni in sprejemanju soodgovornosti posameznih akterjev na globalni ravni. /

Our school joined to the European Union project to be part of those who want to change their own life and have enough responsibility for our global world.

DOBRE VESTI O VODI

Naša šola ne ponuja zgolj inovativnega modela strokovnega učenja, temveč skuša izobraževati učence v smeri, da presežejo tako imenovani fenomen pasivne priče in da prepoznajo situacije, ko sami lahko naredijo nekaj dobrega zase in v dobro drugih.

Pri projektu smo sledili modulom, katerih avtor je dr. Philip Zimbardo. Namen projekta je bil učencem omogočiti izkušnjo, preko katere bi se zavedeli, kako pomembno je biti aktiven in sodelovati k reševanju aktualne problematike.

Projekt Voda

Učitelji, ki so sodelovali pri enomesečnem projektu Voda, verjamejo, da izkustveno učenje spodbuja posameznike k aktivni udeležbi ter vodi k zavedanju o pomenu vode za našo skupno prihodnost. Vodna problematika se iz dneva v dan povečuje, zato je izobraževanje o zaščiti vodnih virov in promoviranju vode kot skupne dobrine ključno za posameznika. Ta lahko s svojimi dejanji pomembno vpliva na spodbujanje varčevanja z vodo in zaščite le-te. Šolsko delo smo posvetili temam s področja vode tri tedne zapored. Učenci so lahko izbirali med vrsto dejavnosti, kot so risanje, slikanje, pisanje pesmi, obisk muzeja, pohodništvo in izdelovanje knjižic. Učenci so vsak teden sledili določenim ciljem in bili vključeni v različne naloge ter aktivnosti.

Prvi teden: čista voda – zdravi ljudje

Učitelji in učenci so se ob tej priložnosti preoblekli v modro in skupaj oblikovali vodne molekule. V tem tednu so si na šoli privoščili mineralno vodo in svežo zelenjavo, ki je bila pridelana s pomočjo naravne izvirske vode. Pri urah naravoslovja so se pogovarjali o sladkanih pijačah in pridobili informacije o tem, kako poteka oskrba z vodo v Dabasu.

Drugi teden: teden, posvečen reki Donavi

V drugem tednu so sledila predavanja o reki Donavi in predstavitve. Učenci so ob tej priložnosti obiskali mostove na Donavi.

Tretji teden: teden, posvečen našemu zelenemu planetu

V tretjem tednu smo na šoli gostili strokovnjake iz parka Kiskunság Nemzeti in z ministrstva za kmetijstvo. Predavali so o zaščitenih območjih ter naravni in kulturni dediščini v okolici mesta Dabas.

GOOD NEWS ABOUT WATER

Sredi tedna smo se odpravili na 7,5 km dolg pohod, da bi obiskali jezero Újhartyáni. Okolica jezera je bila nedavno obnovljena s pomočjo evropskih sredstev. Uživali smo v stiku z naravo in občudovali tamkajšnje živali ter rastline. Na poti domov smo si ogledali potujočo razstavo tovarnjakov, ki jo je organizirala Fundacija za okoljevarstvene inovacije. Ob zaključku projekta so učenci priredili ples, ki je simboliziral valovanje.

Fotografije: Mária Szabóné Kökény

Providing not only an innovative model of professional learning, our school also tries to educate students to be able to develop from the bystander effect to the growth mindset by recognising the situations and moments when they can do something good for their own well-being and their close society.

In our projects, we tried to follow the modules developed by Dr Philip Zimbardo; and what is more, our achievement helped our students to experience the heroic behaviour.

Water Project

Our teachers believe that water awareness leads to action; for that reason, they completed a month long project. We deeply believe in a world in which action-oriented education enables every child to understand and value water, ensuring a sustainable future. Moreover, the world's water challenges grow every day. Effective water education helps ordinary people take meaningful action. We teach people to understand and value water, promoting water conservation and protection for all.

For three consecutive weeks, we focused on water, each week on a special aspect of it with particular goals. The students were able to choose among the variety of activities such as drawing, painting, writing poems, museum visits as well as long distance walking and booklet making.

Week 1 – Healthy Water, Healthy People

At the opening, our students and teachers dressed in blue and formed water molecules with the help of their body. During the week, all the students and the teachers were invited to drink mineral water and eat fresh vegetables grown by natural mineral water.

At the Science lessons, we discussed sweetened soft

drinks. We concluded the week with a lecture entitled How do Dabas inhabitants get fresh water?

Week 2 – Danube Week

During the second week lectures, computer based presentations were held on the Danube topic. Our students visited the bridges over the river Danube.

Week 3 – Our Green Earth Week

Two experts from the Kiskunság Nemzeti Park and one expert from the Ministry of Rural Development were

invited to our school to keep their lectures on the topic of the Protected areas and natural/cultural heritage of the Dabas region.

In the middle of the week, a long distance walking tour was organized to the 7.5 km far Újhartyáni Lake, which was renewed by the help of the European Union. We all enjoyed touching the beautiful nature with its animals, lands and plants.

On the way back to our school, we visited the moving minivan exhibition arranged by the Innovative Environmental Foundation.

At the conclusion of the project, our students performed a dance, symbolizing the movement and waves of life-giving water.

Photos: Mária Szabóné Kökény

Dobre vesti iz naše šole in našega mesta

Bilo je leto 2000, s petošolci na OŠ Ledina smo se ob Malem princu z lepo mislijo in dobrimi dejanji odločili osvojiti svet. Internet nam je odprl vrata do bližnjih in daljnih dežel, stkala so se prijateljstva med učenci več šol iz Slovenije in tujine in podali smo se na skupno pot uspešnega sodelovanja v UNESCO mreži šol in vrtcev.

Videokonference preko skypa, srečanja v živo, medmestne izmenjave med Ljubljano in Mariborom, tridnevno druženje na taborih ustvarjalcev dobrih vesti na Senovem, ki jih organizira OŠ XIV. divizije Senovo, sodelovanje na otroškem gledališkem srečanju Z odra na oder na OŠ Leona Štuklja Maribor so v projektu tkali bogato vsebino na različne aktualne teme in poglobljala prijateljstva.

Spletna glasila so bila deset let kasneje za nas premalo, zahrepeneli smo po knjigah. Tako se je leta 2011 rodila naša prva skupna knjiga Vsako prijateljstvo je pesem, v njej so zaživele pesmi o prijateljstvu. Že naslednje leto smo se veselili novega dosežka: knjige Dobrodošli v našem kraju, prijatelji. Obakrat je sodelovalo 10 šol, v tretji, ki je izšla leta 2013 in nosi naslov Dediščina v rokah mladih – mladi posvojijo spomenik, pa kar 59 UNESCO šol predstavi svojih 67 posvojenih spomenikov naravne, kulturne in tehnične dediščine.

Letos nas nagovarja že naša četrta knjiga, Dobre vesti o vodi. V njej se zrcali zavedanje o pomenu skrbi za vodo skozi raziskovanje ter likovno in literarno ustvarjanje. Tudi tokrat z mislijo, da vsak od nas lahko stori kaj dobrega za naš planet.

Ljubica Kosmač, vodja projekta

Good News from Our School and Our Town

It was the year 2000. Enchanted by The Little Prince, the fifth-graders of Ledina Primary School decided to conquer the world with a beautiful idea and good actions. The Internet opened the door for us to near and far away countries, friendships arose among the pupils of several Slovenian and foreign schools and so we embarked on a common path of fruitful cooperation in the UNESCO ASPnet.

Video conferences via Skype, live meetings, exchanges between the cities of Ljubljana and Maribor, a three-day Camp of the Creators of Good News in Senovo (organized by XIV. divizije Senovo Primary School), participation at the children's theatre meeting From Stage to Stage at Leon Štukelj Primary School in Maribor, they all created rich content on various current topics and deepened our friendships.

Ten years later, newsletters were no longer enough for us; we yearned for books. Thus, in 2011, our first book was born, Every Friendship is a Poem, dedicated to poems about friendship. As soon as the next year, we were proud of our new accomplishment: the book Welcome to Our Town, Friends. In both cases 10 schools participated; however, in the third one, published in 2013 and entitled Heritage in Young Hands: Youth Adopting Monuments, 59 schools presented their 67 adopted monuments of natural and cultural heritage.

This year we have created our fourth book, Good News About Water. It reflects our awareness about the importance of water conservation through research as well as art and literary creativity. The idea remains the same: each and every one of us can do something good for our planet.

Ljubica Kosmač, Project Coordinator

Tabor ustvarjalcev dobrih vesti – naših deset let

Je desetletje dolga doba? Je in ni. Ni pomembno. Času ne pustimo, da bi nas ujel, krojimo ga po svoje. Na krilih besed Malega princa smo dobili navdih, ustvarjali, pletli lepe misli, plemenitili duha. Se srečevali. Deset let. Stisk rok, nasmeh, domišljija, vrstniki, prijateljstvo ... Tabor ni le projekt, je navdih, sobivanje. Vsako leto znova smo skupaj tu, na Senovem. Med vas delimo sončnice in njihova semena rodijo, cvetni listi dobijo žlahtno vsebino.

V semenih sedanjosti so plodovi prihodnosti in žive podobe preteklosti. Naj jih nekaj omenim. Okrogla miza – odprt in strpen dialog o aktualnih vprašanjih in izzivih. Razgrinjali smo poglede na pomen umetniške besede, na svet vrednot, hodili po tankem ledu med pravicami in dolžnostmi. S svojimi izkušnjami in pogledi so pogovor obogatili znani obrazi – pisatelj Dušan Čater, varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer, okoljevarstvenik dr. Anton Komat in drugi. Ustvarjalne delavnice so bile polne domišljije, barv, oblik, plesa, igre, odstrli smo zavese v svet lutk, bogastvo jezikov in ustvarili paleta spominkov. Krajši izleti so zapolnili sobotne dopoldneve, hodili smo po poteh dediščine – naravne, kulturne, tehniške. Krušna peč – iz nje je omamno zadišalo ob petkih na večer in v zraku je bilo nekaj vabljivega, iskričevega, toplega.

Trenutki vsega lepega so prerasli v čas, v desetletje; vsako leto se je spisala zgodba, letos jubilejna. Hvala vsem, ki se vas je projekt kakor koli dotaknil, za vse zlate črke v njej.

Irena Škoberne, vodja projekta

Camp of the Creators of Good News – Our Ten Years

Is a decade a long period? Yes and no. It does not matter. We do not let the time to catch us, we tailor it in our own ways. With the help of the wings of the Little Prince we got inspired, we created, we knitted nice thoughts and enriched the spirit. We have had numerous encounters. For ten years. The shake of a hand, a smile, imagination, peers, friendship ... The camp is not only a project, it is an inspiration and coexistence. Every year again and again we meet here in Senovo. We give you sunflowers, and their seeds grow, the petals get precious content.

In the seeds of present lie fruits of future and vivid images of past. Let me mention some: the round table – an open and tolerant dialogue tackling current issues and challenges. We have spread the views about the meaning of an artistic word, the world of values, walked on the thin ice between the rights and the duties. Many have come to enrich the talks: a writer Dušan Čater, a human rights ombudsman Vlasta Nusdorfer, an environmentalist Anton Komat and others. Creative workshops have been full on imagination, colours, shapes, dance, plays; we have peeked into the world of puppets, the riches of languages and created a palette of memories. On Saturday trips, we walked the paths of the cultural, technical and natural heritage. The bread oven – the delicious smell on Friday evenings. There was something inviting, sparkling and warm in the air.

The moments have overgrown into time, into a decade; each year we wrote a story, this year a jubilee one. Thank you, all of you who have been touched by the project, and thank you for the golden letters you have written in the story.

Irena Škoberne, Project Coordinator

Z odra na oder z Dobrimi vestmi

Ko so se leta 1997 na srečanju Z odra na oder prvič predstavile osnovnošolske skupine, si zagotovo nihče med nami ni mislil, da se bo iz tega razvil tako odmeven projekt.

Ker smo v preteklih letih doživeli čudovite izkušnje s sodelovanjem mladih gledališnikov, smo s toliko večjim veseljem 11. februarja 2016 že 19. leto gostili nadobudne umetnike. Na odru se je zvrstilo kar 18 predstav, v goste pa so prišli učenci in njihovi mentorji iz Slovenije, Hrvaške, Srbije in Madžarske. Tudi tokrat ni manjkalo gledaliških doživetij, iz katerih so se učili tako igralci kot gledalci. Učili smo se ljubiti gledališče in ceniti delo in trud, ki je vložen v vsako izmed predstav.

Veseli in ponosni pa smo, da je naš projekt botroval še enemu druženju. V šolskem letu 2005/06 je takratno ravnateljico OŠ Ledina Ljubico Kosmač pritegnila novica o našem srečanju. Odzvali so se na vabilo naše šole in nastopili s predstavo Zlata goska. Prvemu srečanju je sledilo naše gostovanje na taboru Dobrih vesti v Senovem in povabilo, naj se pridružimo UNESCO projektu Dobre vesti iz naše šole in našega mesta. Z veseljem smo se odzvali.

Pisali smo v spletni časopis Dobre vesti, se udeleževali srečanj šol, ki so vključene v projekt, sodelovali pri izdaji treh knjig, naši učenci pa so redni gostje taborov ustvarjalcev dobrih vesti na Senovem. S sodelovanjem v projektu se učimo sprejemati drugačnost, spletati prijateljstva, spoznavati nove kulture in dejavnosti na drugih šolah ter v drugih krajih.

Zdenka Lesar, mentorica dramske skupine na
OŠ Leona Štuklja Maribor

From Stage to Stage with Good News

When the first primary school groups met at the From Stage to Stage Project in 1997, surely none of us thought that it was going to develop into such a noted project.

As we had made wonderful experiences collaborating with young performers in recent years, we were all excited to host new aspiring artists for the 19th consecutive year on 11th February 2016. We saw 18 performances, with our guests being students and their mentors from Slovenia, Croatia, Serbia and Hungary. We again enjoyed a wonderful theatrical experience from both performers and spectators. We learned to love the theatre and to appreciate the work and effort that is invested in each of the performances.

We are happy and proud that our project was again a lovely socializing event. In the 2005/06 school year, the news of our project drew the attention of the then headmistress of Ledina Primary School, Mrs. Ljubica Kosmač. Her school accepted our invitation and performed the play The Golden Goose on our stage. The first meeting was followed by our visit to the Good News Camp in Senovo and an invitation to join the UNESCO project Good News from Our School and Our City. We happily accepted their invitation.

We wrote articles for the online journal The Good News, attended meetings of participating schools, took part in the creation of three books and our students are regular guests of the Good News Camp in Senovo. By participating in the project, we learn to accept differences, weave friendships, and learn about new cultures and activities on other schools and in other places.

Zdenka Lesar, Mentor of the Leon Štukelj
Maribor Primary School Drama Group

KAZALO

Uvodna beseda dr. Mitje Brillyja, predsednika odbora za hidrološki program UNESCO	3
Marija Valenčak, Unescove Dobre vesti v skrbi za vodo	4
Vinko Hostar, Knjigi in jubilejnemu taboru na pot	5
Darko Madžarac, S skupnimi knjigami zmoremo več	6
Mentorji in njihovi sodelavci	7
Dobre vesti o vodi	8
OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevec	8
OŠ Leona Štuklja Maribor	12
OŠ XIV. divizije Senovo	16
OŠ Franca Rozmana – Staneta, Ljubljana	20
OŠ Frana Kranjca, Celje	24
OŠ Ledina, Ljubljana	28
OŠ Koseze, Ljubljana	32
Gimnazija Ledina	36
OŠ Kossuth Lajos, Dabas, Madžarska	40
Ljubica Kosmač, Dobre vesti iz naše šole in našega mesta	45
Irena Škoberne, Tabor ustvarjalcev dobrih vesti – naših deset let	46
Zdenka Lesar, Z odra na oder z Dobrimi vestmi	47

V knjižici *Dobre vesti o vodi* osem šol iz Slovenije in ena z Madžarske ponujajo v branje svoje raziskovalno in ustvarjalno delo na temo vode, v sliki in besedi pa kratko predstavijo tudi druge dejavnosti iz bogatega vsakodnevnega življenja šole.

Ljubica Kosmač, vodja projekta

With the publication *Good News About Water*, eight Slovenian and one Hungarian school reveal their research and creative work on water; through images and words they also depict other activities from the richness of their everyday life.

Ljubica Kosmač, Project Coordinator

